

Zmiany fauny małżoraczków w historii Jeziora Wigry

Wioletta Staniszevska

W celu rozpoznania sukcesyjnych zmian subfosylnych zgrupowań małżoraczków (Ostracoda) zarówno w najnowszej historii jeziora Wigry, jak również od jego powstania na przestrzeni ostatnich 13,8 tys. lat na tle współczesnych zgrupowań tych skorupiaków w jeziorze pobrano jeden długi (5,2 m dł.) i 10 krótkich (do 1,3 m dł.) rdzeni osadów dennych oraz próby wierzchnich osadów z 22 stanowisk w litoralu i 16 stanowisk w sublitoralu i profundalu. Uzyskany materiał okazał się wyjątkowo liczny zarówno pod względem ilościowym (prawie 11 tys. osobników żywych, karapaków i skorupki w materiale współczesnym oraz nieco ponad 30 tys. subfosylnych skorupki z rdzeni osadów), jak i jakościowym (łącznie 46 gatunków, co stanowi 38% ogólnej liczby słodkowodnych gatunków małżoraczków stwierdzonych w Polsce i stawia Wigry na pierwszym miejscu wśród jezior Polski pod względem bogactwa gatunkowego Ostracoda). Wśród znalezionych gatunków 25 okazało się nowymi dla współczesnej fauny małżoraczków Wigier, a 10 dla całego Pojezierza Mazurskiego. Szereg ze stwierdzonych gatunków to formy mało znane lub rzadkie i zagrożone wyginięciem (*Candona sanociensis*, *Cypria curvifurcata*, *Cytherissa lacustris*, *Fabaeformiscandona caudata*, *F. tricatricosa* i *Pseudocandona semicognita*). Stosując numeryczne metody analizy zoocenologicznej i paleolimnologicznej, wyróżnione w każdym rdzeniu zgrupowania lokalne przyporządkowano do dwóch zasadniczych typów zgrupowań subfosylnych. W składzie gatunkowym bardziej pierwotnego I typu dominującymi okazały się: *Candona neglecta*, *C. lacustris*, *Fabaeformiscandona levanderi*, *Candona candida* i *Limnocytherina sanctipatricii*, gatunki które należą do pierwszych kolonizatorów jezior postglacjalnych, a *C. lacustris* i *L. sanctipatricii* to gatunki bardzo wrażliwe na antropogeniczną degradację głębokowodnego środowiska. II typ subfosylnych zgrupowań charakteryzowały *C. candida*, *Fabaeformiscandona protzi* i *C. neglecta*, przy czym oba typy były do siebie w dużym stopniu podobne pod względem składu gatunkowego i struktury dominacji, a różnica między nimi polegała w zasadzie na nieco odmiennej kombinacji dominujących gatunków. Stosunkowo dobry stopień zachowania szczątków Ostracoda w długim profilu osadów umożliwił analizę paleolimnologiczną sukcesyjnych zmian struktury dominacyjnej i składu gatunkowego subfosylnych zgrupowań Ostracoda w ciągu ostatnich 13,8 tys. lat oraz odniesienie wydzielonych lokalnych faz sukcesji Ostracoda

do stadiów sukcesji roślinnej i Cladocera. Znaczna koherentność wyników uzyskanych na podstawie badań Ostracoda z tymi uzyskanymi na podstawie innych indyktorów paleolimnologicznych pozwoliła na spójną rekonstrukcję późnoglacialnej i holocenijskiej historii jeziora Wigry.